

Мукачівський державний університет
Факультет економіки, управління та інженерії
Кафедра економіки та фінансів

СТАЛІЙ РОЗВИТОК ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Методичні вказівки
для вивчення дисципліни в схемах та таблицях
для студентів
спеціальності 051 «Економіка»
освітньої програми «Економіка та бізнес»

Мукачево
2020

УДК 330.3:330.341.1(084.2)(083.41)(076)(075.8)

*Розглянуто та рекомендовано до друку науково-методичною радою
Мукачівського державного університету
протокол № 2 від 01.09.2020 р.*

*Розглянуто та схвалено на засіданні кафедри економіки та фінансів
протокол № 2 від 11.09.2020р.*

Рецензент:

К.е.н., доцент Лизанець А.Г.

С 76

Сталий розвиток економічних систем: Методичні вказівки для вивчення дисципліни в схемах та таблицях для студентів спеціальності 051 «Економіка» освітньої програми «Економіка та бізнес»/ Укладачі: М.І. Стегней, І.В. Лінтур. – Мукачево: МДУ, 2020.– 20 с.

У методичних рекомендаціях структуровано тематику занять з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем» у відповідності до затвердженої програми, та методичні матеріали (схеми та таблиці, теми рефератів), ознайомлення з якими дозволить студентам ефективно готуватись до семінарських та практичних занять, і стане в нагоді при самостійній підготовці до вивчення курсу.

© МДУ, 2020

ЗМІСТ

	Ст.
ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ	
дисципліни «Сталий розвиток економічних систем».....	4
ПРОГРАМА	
навчальної дисципліни «Сталий розвиток економічних систем».....	5
ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ	
з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем».....	5
ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	
з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем».....	6
СХЕМИ ТА ТАБЛИЦІ	
до вивчення тем з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем».....	7
СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ	
для вивчення дисципліни «Сталий розвиток економічних систем».....	21

ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

дисципліни «Сталий розвиток економічних систем»

Програму навчальної дисципліни “Сталий розвиток економічних систем” складено відповідно до освітньої програми підготовки магістрів спеціальності 051 «Економіка».

Мета дисципліни: дати можливість студентам сформуванню знання та вміння стосовно основних засад сталого розвитку економічних систем.

Завдання дисципліни: формування загальних, фахових та інтегральної компетентностей зі спеціальності в розрізі знань зі сталого розвитку економічних систем.

Предмет дисципліни: проблеми, характеристики, методи, принципи, індикатори, цілі сталого розвитку економічних систем.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен набути таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність – здатність визначати та розв’язувати складні економічні задачі та проблеми, приймати відповідні аналітичні та управлінські рішення у сфері економіки або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій в умовах невизначеності умов та вимог.

Фахові компетентності спеціальності:

- здатність до розробки сценаріїв і стратегій розвитку соціально-економічних систем.

- здатність планувати і розробляти проекти у сфері економіки, здійснювати її інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення.

- здатність до чіткого формулювання та вирішення управлінських завдань, що стосуються функціонування бізнес процесів в сучасних економічних системах на засадах сталого розвитку та на підставі критичного осмислення та системного аналізу бізнес-процесів.

Результати навчання

- формулювати, аналізувати та синтезувати рішення науково-практичних проблем.

- розробляти, обґрунтовувати і приймати ефективні рішення з питань розвитку соціально-економічних систем та управління суб’єктами економічної діяльності.

- оцінювати результати власної роботи, демонструвати лідерські навички та уміння управляти персоналом і працювати в команді.

- визначати та критично оцінювати стан та тенденції соціально-економічного розвитку, формувати та аналізувати моделі економічних систем та процесів.

- розробляти сценарії і стратегії розвитку соціально-економічних систем.

- вирішувати організаційно-управлінські завдання, що стосуються функціонування бізнес процесів в сучасних економічних системах на засадах сталого розвитку.

ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «Сталий розвиток економічних систем»

Змістовий модуль 1. Сталий розвиток: становлення поняття, глобальні проблеми

Тема 1. Історичний екскурс до концепції сталого розвитку. Предмет та завдання дисципліни

Тема 2. Проблеми глобалізації та сталого розвитку

Тема 3. Екологічні імперативи сталого розвитку

Тема 4. Соціальні аспекти сталого розвитку

Тема 5. Економічне зростання і сталий розвиток

Змістовий модуль 2. Кількісне оцінювання сталості розвитку економічних систем

Тема 6. Індикатори та індекси сталого розвитку. Програмний пакет Dashboard of Sustainability

Тема 7. Система глобальних вимірів сталого розвитку.

Тема 8. Моніторинг навколишнього середовища

Змістовий модуль 3. Стратегічні орієнтири сталого розвитку економічних систем

Тема 9. Стратегія сталого управління урбоекосистемою

Тема 10. Технології сталого розвитку економічних систем

Тема 11. Стратегія сталого розвитку України.

ОРІЄНТОВНІ ТЕМИ РЕФЕРАТІВ

з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем»:

1. Глобалізація як чинник загострення проблем людства
2. Регіональні політичні проблеми
3. Демографічна політика в світі і в Україні
4. Проблема гендерної нерівності в світі і Україні
5. Стійкий розвиток населених пунктів
6. Проблеми економічної нерівності в Україні та світі
7. Продовольча проблема на напрями її вирішення
8. Проблема поводження з відходами та повторної переробки сировини
9. Проблема забезпечення природно-техногенної безпеки
10. Проблема використання вод Світового океану
11. Енергетична проблема та можливі напрями її вирішення
12. Проблема збереження лісів
13. Методичні підходи до оцінки прогресу досягнення цілей сталого
14. розвитку країнами світу
15. Виміри стійкого розвитку регіонів України
16. Перспективи України щодо розвитку зеленої економіки

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем»

1. Історія розвитку концепції сталого розвитку.
2. Суть концепції сталого розвитку.
3. Принципи сталого розвитку.
4. Основні документи світового співтовариства по сталому розвитку
5. Проблеми глобалізації та сталого розвитку
6. Глобалізаційні процеси
7. Проблеми та Цілі сталого розвитку
8. Екологічні імперативи сталого розвитку
9. Напрямки (аспекти) та завдання сталого розвитку
10. Основні категорії екологічного імперативу сталого розвитку
11. Принципи «зеленої» економіки
12. Соціальні аспекти сталого розвитку
13. Освіта для сталого розвитку
14. Соціально-демографічна складова сталого розвитку
15. Охорона здоров'я населення, як соціальний пріоритет
16. Економічне зростання і сталий розвиток
17. Економічний розвиток та економічне зростання.
18. Фактори економічного зростання і сталий розвиток.
19. Формування нової моделі економіки на засадах збалансованого природокористування .
20. Індикатори сталого розвитку
21. Індекси сталого розвитку
22. Програмний пакет DashboardofSustainability
23. Система глобальних вимірів сталого розвитку
24. Глобалізаційні трансформації
25. Україна в глобальному вимірі
26. Моніторинг навколишнього середовища
27. Оцінка впливу на навколишнє середовище (ОВНС)
28. Екологічне сертифікування
29. Екологічне керування
30. Стратегія сталого управління урбоекосистемою
31. Основні принципи сталого розвитку населених пунктів
32. Особливості переходу міст України на шлях сталого розвитку
33. Технології сталого розвитку міста
34. Технології сталого розвитку економічних систем
35. Корпоративна соціальна відповідальність
36. Моделі виробництва та споживання: збалансоване природокористування, стала енергетика, сільське господарство та сталий розвиток
37. Енерго- та ресурсозбереження
38. Стратегія сталого розвитку України.

СХЕМИ ТА ТАБЛИЦІ

до вивчення тем з дисципліни «Сталий розвиток економічних систем»

Тема 1. Історичний екскурс до концепції сталого розвитку.

Предмет та завдання дисципліни

Рис.1.1. Концепція сталого розвитку

Таблица 1.1.

Етапи розвитку концепції сталого розвитку

Етапи розвитку концепції сталого розвитку	Особливості періоду
1980-ті	<p>В 1980-х рр. почали говорити про екорозвиток, розвиток без руйнування, необхідність стійкого розвитку екосистем. «Всесвітня стратегія охорони природи» (ВСОП), прийнята в 1980 р. за ініціативою ЮНЕП, Міжнародного союзу охорони природи (МСОП) і Всесвітнього фонду дикої природи вперше в міжнародному документі містила згадку стійкого розвитку. У 1987 році в доповіді «Наше спільне майбутнє» Міжнародна комісія з довкілля і розвитку (МКНСР) під головуванням експрем'єра Норвегії Брундланд Г. Х. приділила основну увагу необхідності «сталого розвитку», як розвитку, який забезпечує потреби нинішнього покоління без завдання шкоди можливості майбутнього покоління задовольнити свої власні потреби.</p>

<p>1990-ті</p>	<p>Ідеї сталого розвитку були офіційно проголошені на Міжнародній конференції з довкілля і розвитку в Ріо-де-Жанейро (Самміт Землі) United Nations Conference on Environment and Development (Earth Summit), Rio de Janeiro у 1992 р.</p> <p>Ця конференція розглядала оточуюче середовище і соціально-економічний розвиток як взаємопов'язані і взаємозалежні області. У грудні 1997 р. в Кіото (Японія) було підписано міжнародну угоду, що містить конкретні заходи по скороченню викидів газів, що викликають парниковий ефект.</p> <p>Цю міжнародну угоду, що отримала назву Кіотський протокол, підписали представники 38 країн та ЄС.</p> <p>Цей документ міг стати першим ефективним інструментом стимулювання сталого розвитку на різних рівнях розвитку суспільства — від глобального до регіонального.</p> <p>В результаті Кіотський протокол набрав чинності лише в лютому 2005 р. і його механізм, у тому числі, система міжнародної торгівлі квотами на викиди, в наш час проходить лише першу практичну перевірку, натомість дія самого документа вичерпується у 2012 р.</p>
<p>Початок XXI століття</p>	<p>Досить важливим з точки зору стимулювання сталого розвитку були рішення, прийняті на Міжнародній конференції з фінансування розвитку (International Conference on Financing for Development). Конференція проходила у Монтерреї (Мексика) 18-22 березня 2002 р.</p> <p>Глави держав і урядів країн світу, відзначаючи дефіцит ресурсів, закликали досягти інтернаціонально погоджених цілей розвитку, у тому числі тих, що містяться в Цілях Тисячоліття.</p> <p>Для цього вони запропонували використовувати такі інструменти: податкові важелі, інвестиції в економічну і соціальну інфраструктуру, розвиток ринків капіталу через банківські системи, проводити розсудливу бюджетну і грошову політику. Також зменшувати вплив інфляції, сприяти високим нормам економічного зростання, повній зайнятості, викоріненню бідності, цінній стабільності.</p> <p>Наступним етапом втілення ідей сталого розвитку на міждержавному рівні було проведення Світового саміту зі сталого розвитку (Саміт Землі 2002, Prio+10) World Summit on Sustainable Development (Earth Summit 2002).</p> <p>Саміт являв собою зустріч керівників країн та урядів світу на найвищому рівні в Йоганнесбурзі з 26 серпня по 4 вересня 2002 р. Зустріч дала змогу об'єднати велику кількість інтересів, які представляли як голови держав та урядів, так і керівники та експерти від кожної з головних груп.</p>

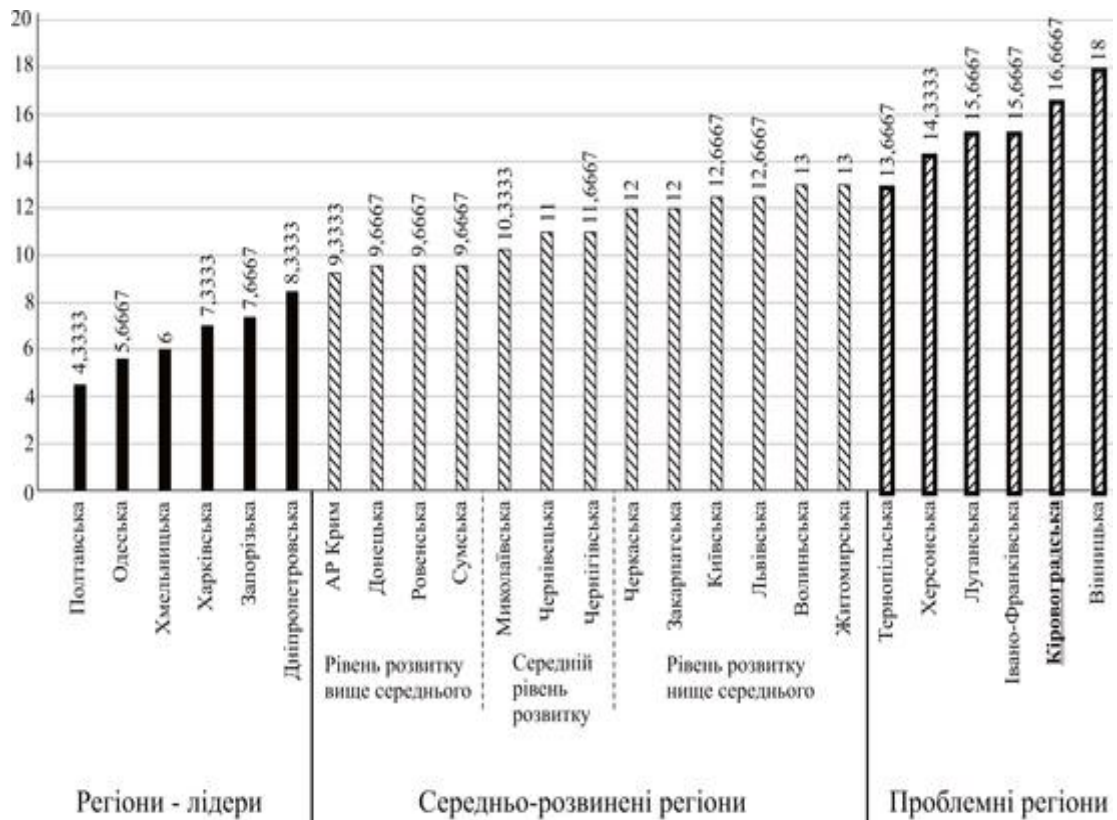

Рис.1.2. Рейтинг регіонів України за рівнем сталого розвитку

Тема 2. Проблеми глобалізації та сталого розвитку

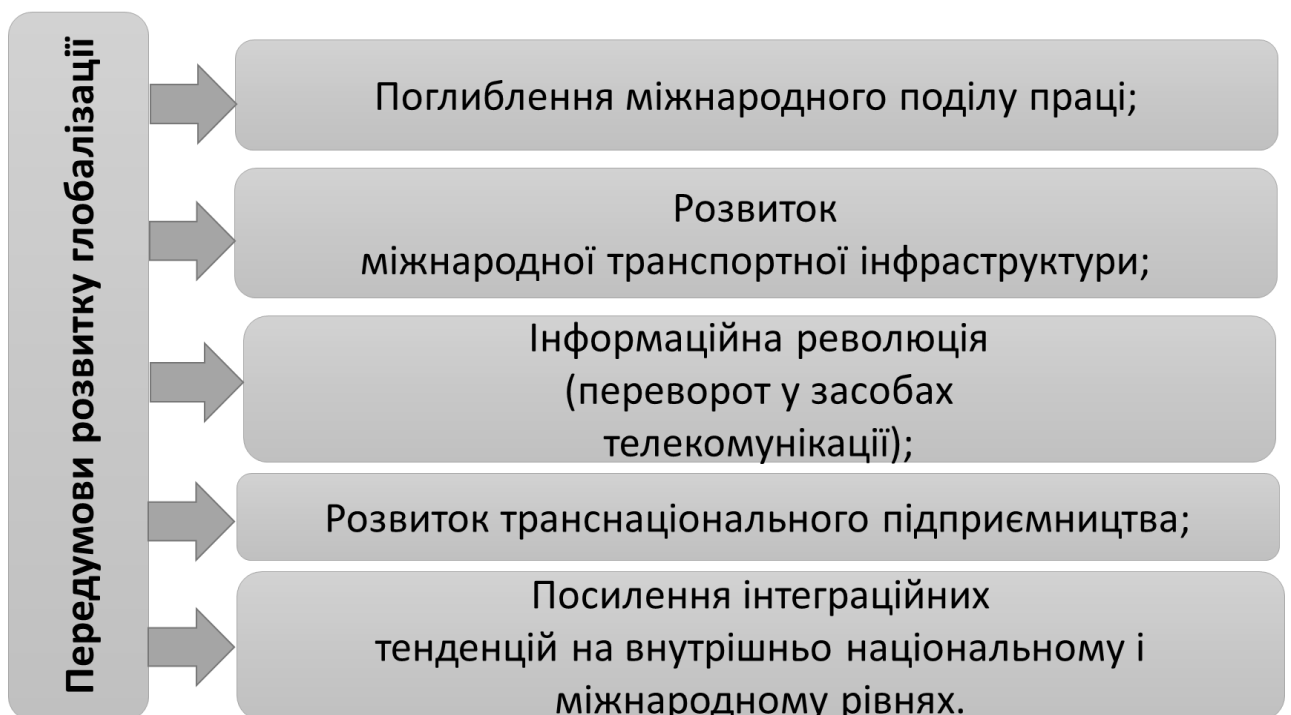

Рис. 2.1. Передумови розвитку глобалізації

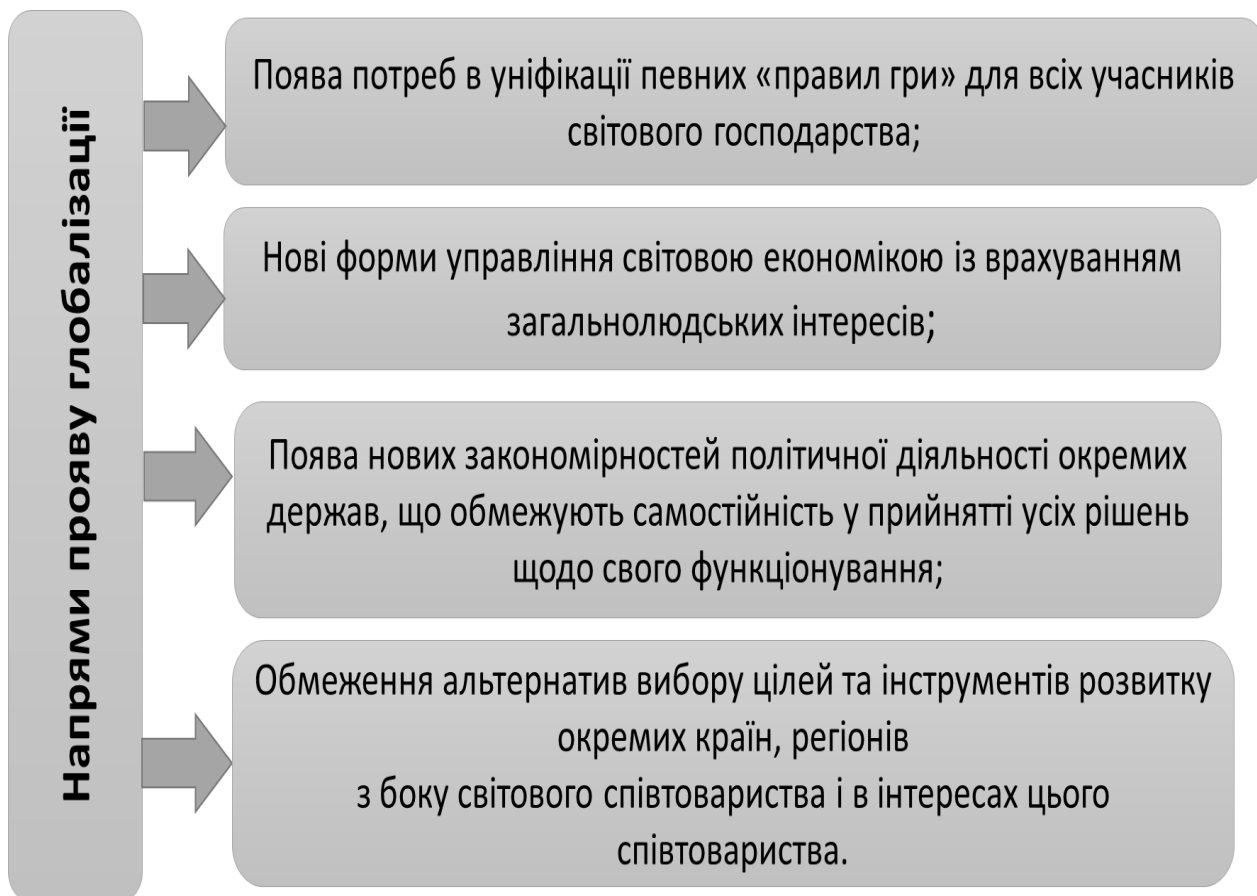

Рис. 2.2. Напрями прояву глобалізації

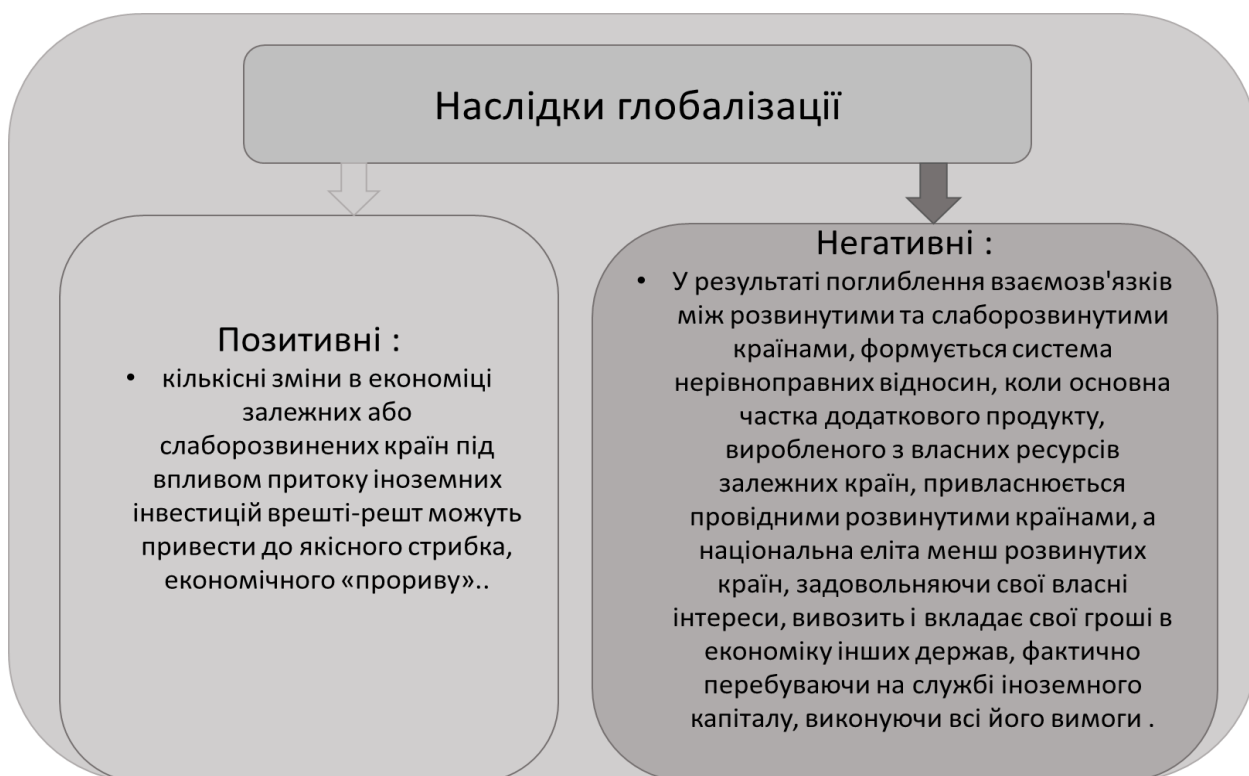

Рис. 2.3. Наслідки глобалізаційних процесів

Рис. 2.4. Основні монополії в умовах глобалізації

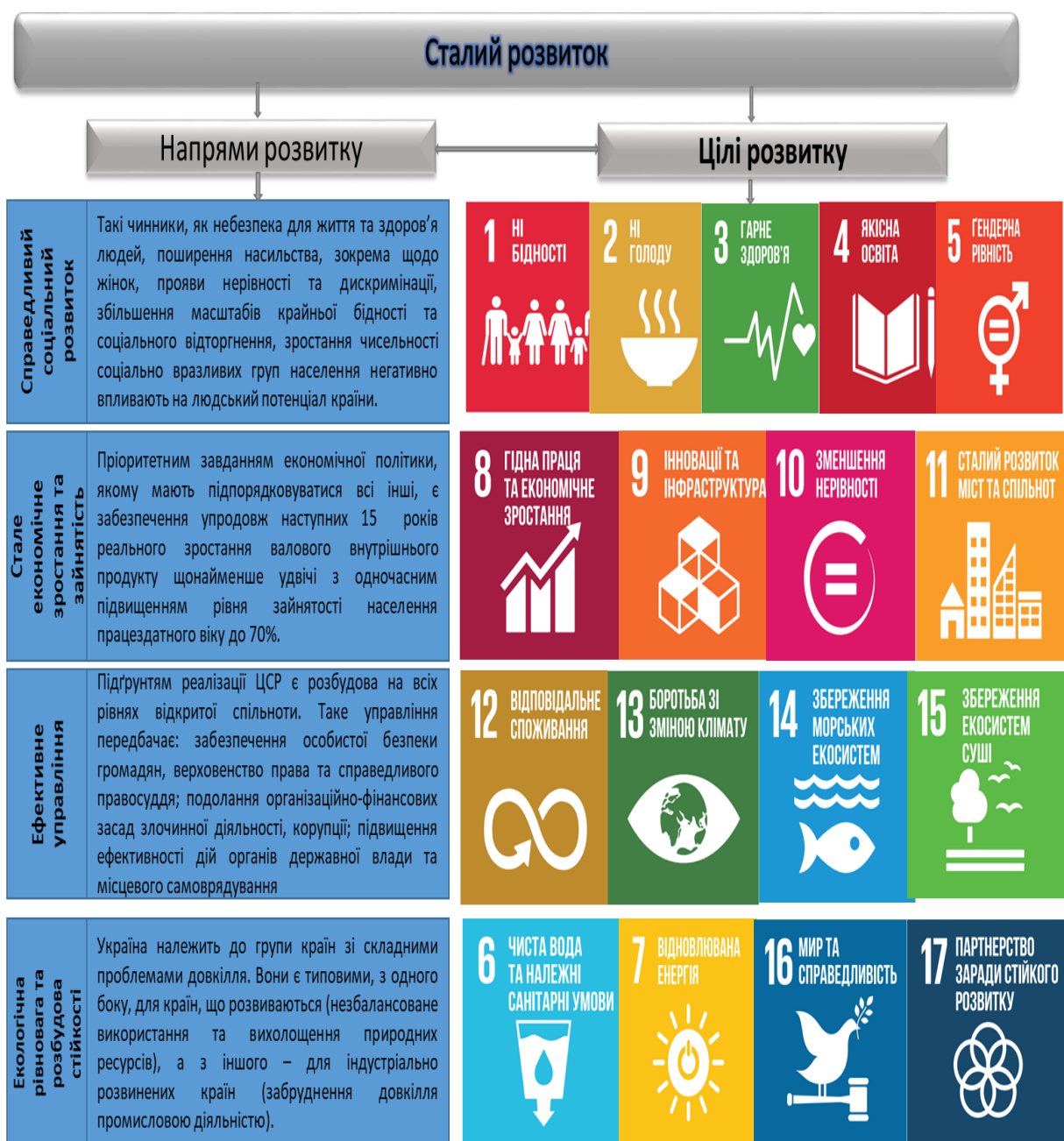

Рис. 2.5. Проблеми та цілі сталого розвитку

Тема 3. Екологічні імперативи сталого розвитку

Таблиця 3.1.

Визначення поняття «зелена» економіка

Визначення	Автор
«Зеленою» економікою вважається той процес, що приводить до підвищення добробуту людей і зміцнення соціальної справедливості при своєчасному зниженні ризиків для довкілля і дефіциту екологічних ресурсів.	Солошич І.О., Підліснюк В.В.
У більш вузькому трактуванні «зелену» економіку розуміють як розроблення, виробництво та експлуатацію технологій та обладнання для контролю і зменшення викидів забруднювальних речовин і парникових газів, моніторингу та прогнозування кліматичних змін, а також технологій енерго- та ресурсозбереження та відновлюваної енергетики.	Кучеров А.В., Шибилева О.В.
«Зелена» економіка – це економіка, що підвищує добробут людей та забезпечує соціальну справедливість і при цьому істотно знижує ризики для навколишнього середовища та його збіднення.	UNEP
«Зелена» економіка інтегрує в собі екологію людини та простору в одне системне ціле за допомогою економічних, зокрема ефективних ринкових механізмів, вирішуючи відповідальне перспективне завдання сталого розвитку.	Патон Б.Є.
«Зелена» економіка – оптимізоване використання незмінних, взаємодоповнюваних як природних, так і людських ресурсів, урахування інтересів усього суспільства.	Люльчак З.С., Гречанюк Д.О.

Рис.3.1. Схема напрямів впливу «зеленої» економіки на забезпечення сталого розвитку національного господарства

Тема 4. Соціальні аспекти сталого розвитку

Таблиця 4.1.

Індикатори соціально-демографічної безпеки та їх порогові значення

Індикатор	ПЗ* ПК1	ПЗ* К1
Природне скорочення населення, осіб/1000 постійного населення	0	6
Частка населення з доходами, нижчими від розміру прожиткового мінімуму, %	10	20
Відношення середнього грошового доходу на душу населення до прожиткового мінімуму	2,6	2
Частка витрат на купівлю продуктів харчування і алкогольних напоїв у середньому грошовому доході на душу населення, %	30	45
Відношення середнього розміру призначених пенсій до прожиткового мінімуму, відн. од.	1,6	1
Рівень загального безробіття, %	5	11

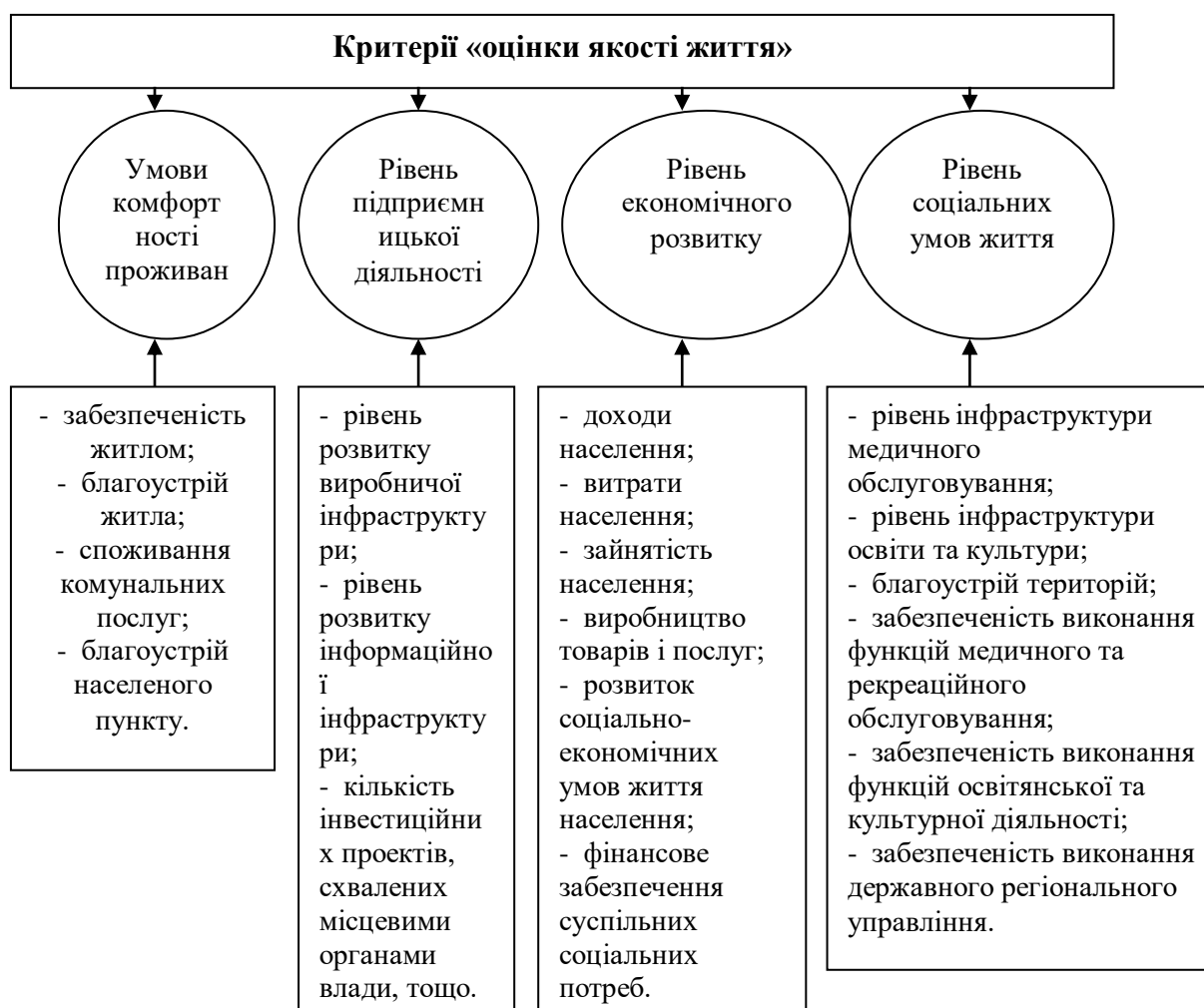

Рис. 4.1. Основні критерії якості життя

Таблиця 4.2.

Система показників демографічної безпеки

Показник	Зміст обчислення показника
<i>Демографічні індикатори класу "А"</i>	
Коефіцієнти швидкості зміни населення охоплюють:	
коефіцієнт загального приросту населення	загальний приріст, віднесений до середньорічного населення
коефіцієнт природного приросту	різниця кількостей народжень та смертей
коефіцієнт міграційного приросту	різниця кількостей прибулих та вибулих, віднесена до середньорічного населення
Коефіцієнти інтенсивності демографічних процесів поділяють на:	
загальний коефіцієнт народжуваності	кількість народжень за рік з розрахунку на 1000 чоловік
загальний коефіцієнт смертності	кількість смертей за рік з розрахунку на 1000 чоловік
коефіцієнт шлюбності	кількість шлюбів за рік на 1000 чоловік
загальний коефіцієнт розлучуваності	кількість розлучень за рік з розрахунку на 1000 чоловік
<i>Демографічні індикатори класу "Б"</i>	
Демографічне навантаження	узагальнена кількісна характеристика вікової структури населення, яка показує навантаження на суспільство непродуктивного населення
Індекс дітності	характеризує відношення кількості дітей молодшого віку до кількості жінок, які за віком можуть бути їхніми матерями
Показник зайнятості	вимірює частку осіб, що мають заняття, серед осіб певного віку та статі
Показник сімейності	кількість сімей на 1000 чоловік населення
<i>Медико-демографічні показники</i>	
Захворюваність	чисельність хворих з уперше в житті встановленим діагнозом на 100 000 населення

Тема 5. Економічне зростання і сталий розвиток

Таблиця 5.1.

Прогноз темпів зростання найбільших економік світу й України

Країни	2016	2017	2018-2020EE	2021-2025EE	2026-2030EE
Developed economies					
США	1,5 %	2,3 %	2,2 %	2,1 %	2,1 %
Південна Корея	2,9 %	3,1 %	2,7 %	2,0 %	2,0 %
Велика Британія	1,9 %	1,8 %	1,6 %	1,7 %	1,8 %
Євросоюз	1,8 %	2,4 %	1,7 %	1,2 %	1,1 %
Франція	1,2 %	1,8 %	1,6 %	1,3 %	1,2 %
Німеччина	1,9 %	2,2 %	1,6 %	1,1 %	1,0 %
Японія	0,9 %	1,7 %	1,1 %	0,9 %	0,9 %
Developing economies					
Індія	7,1 %	6,6 %	7,8 %	7,6 %	6,8 %
Китай	6,7 %	6,9 %	6,1 %	5,4 %	5,0 %
Індонезія	5,0 %	5,1 %	5,2 %	5,0 %	5,0 %
Бразилія	-3,5 %	1 %	2,7 %	3,2 %	3,1 %
Росія	-0,2 %	1,5 %	1,4 %	1,5 %	1,6 %
Україна	2,3 %	2,5 %	2,7 %	3,4 %	3,4 %

Тема 6. Індикатори та індекси сталого розвитку. Програмний пакет

Dashboard of Sustainability

Рис. 6.1. Характеристики індикаторів людського розвитку

Тема 7. Система глобальних вимірів сталого розвитку

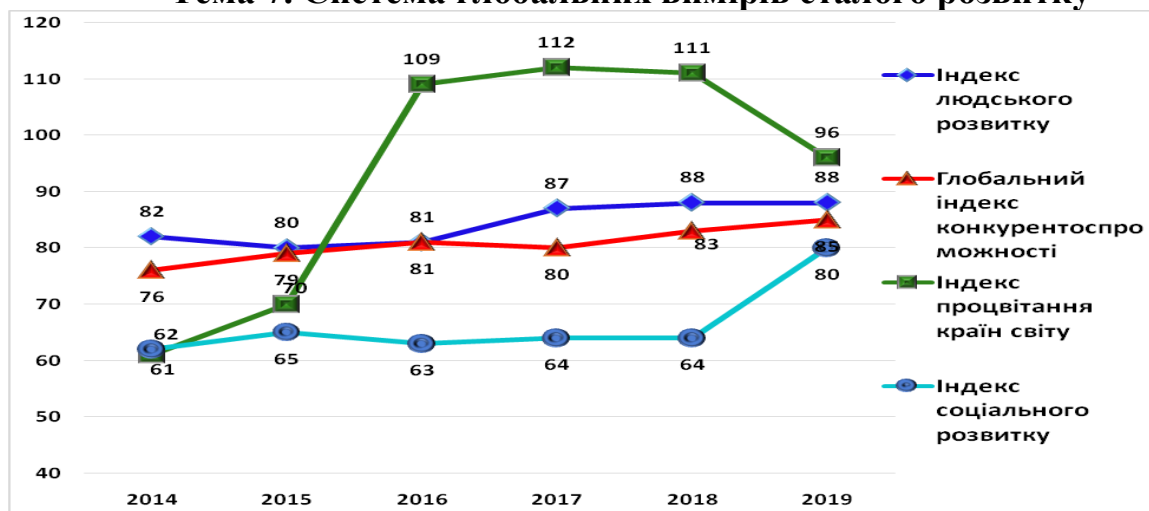

Рис.7.1. Позиція України у світових рейтингах людського розвитку

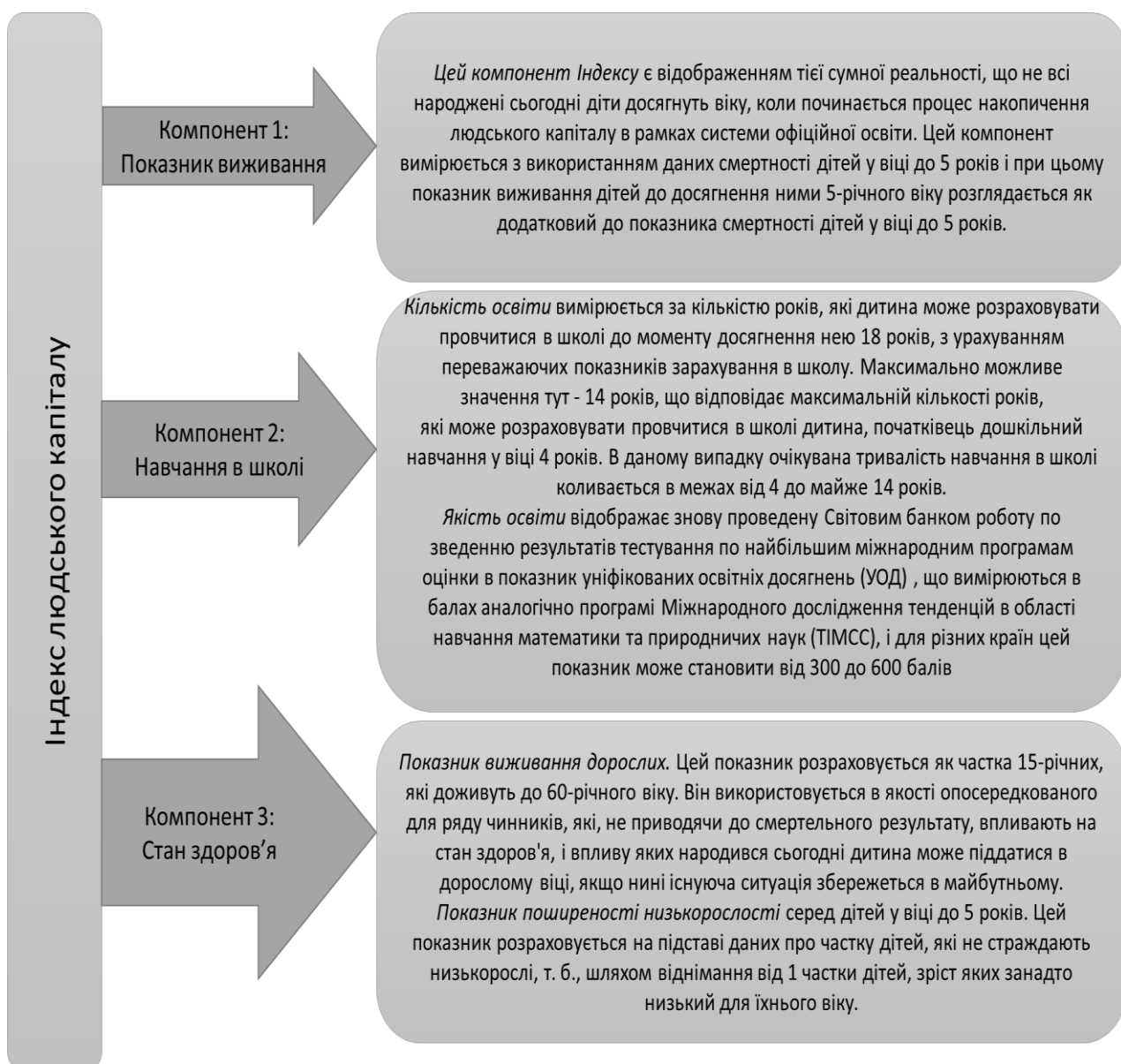

Рис. 7.2. Компоненти індексу людського капіталу

Індекс людського капіталу

Враховує шанси дожити до 5 років, тривалість освіти, витривалість дорослого населення.
Порівнює продуктивність працівника, яким стане новонароджений, із тим, якого рівня він або вона могли б досягнути, якби були цілком здорові й добре освічені.

Рис. 7.3. Узагальнена характеристика Індексу людського капіталу

Таблиця 7.1.

Групи країн світу за величиною ІЛР

Розмір ІЛР	Кількість країн
$ІЛК < 0,40$	26 країн
$0,40 \leq ІЛК < 0,50$	33 країни
$0,50 \leq ІЛК < 0,60$	29 країн
$0,60 \leq ІЛК < 0,70$	30 країн
$0,70 \leq ІЛК < 0,80$	29 країн
$0,80 \leq ІЛК$	10 країн

Таблиця 7.2.

Топ 10 країн світу за величиною Індексу людського капіталу у 2018 році

Позиція рейтингу	Країна	Нижня межа	Показник ІЛР	Верхня межа
10	Канада	0,79	0,80	0,81
9	Нідерланди	0,79	0,80	0,81
8	Швеція	0,79	0,80	0,81
7	Австралія	0,79	0,80	0,81
6	Ірландія	0,79	0,81	0,82
5	Фінляндія	0,80	0,81	0,82
4	Гонконг, САР, Китай	0,81	0,82	0,83
3	Японія	0,83	0,84	0,85
2	Корея	0,83	0,84	0,86
1	Сінгапур	0,87	0,88	0,90

Таблиця 7.3.

Рейтинг країн світу, що межують за величиною ІЛР із Україною

Позиція рейтингу	Країна	Нижня межа	Показник ІЛР	Верхня межа
66	Еквадор	0,59	0,60	0,61
65	Тайланд	0,59	0,60	0,62
64	Мексика	0,60	0,61	0,61
63	Аргентина	0,60	0,61	0,62
62	Тринідад і Тобаго	0,59	0,61	0,63
61	Грузія	0,60	0,61	0,63
60	Катар	0,60	0,61	0,63
59	Чорногорія	0,61	0,62	0,62
58	Боснія та Герцеговина	0,61	0,62	0,63
57	Коста-Ріка	0,61	0,62	0,63
56	Албанія	0,61	0,62	0,63
55	Малайзія	0,61	0,62	0,63
54	Оман	0,61	0,62	0,63
53	Туреччина	0,61	0,63	0,64
52	Маврикій	0,60	0,63	0,65
51	Монголія	0,60	0,63	0,65
50	Україна	0,61	0,65	0,68
49	Об'єднані Арабські Емірати	0,64	0,66	0,67
48	В'єтнам	0,65	0,67	0,68
47	Бахрейн	0,65	0,67	0,68
46	Китай	0,66	0,67	0,68
45	Чилі	0,66	0,67	0,69
44	Болгарія	0,65	0,67	0,70
43	Сейшельські острови	0,65	0,68	0,71
42	Греція	0,67	0,68	0,69
41	Люксембург	0,68	0,69	0,70
40	Словацька республіка	0,68	0,69	0,71

Тема 8. Моніторинг навколишнього середовища

Рис. 8.1. Система екологічних стандартів ISO 14000

Тема 9. Стратегія сталого управління урбоекосистемою

Рис. 9.1 Місце урбоекосистеми (природної підсистеми) в системі управління містом

Тема 10. Технології сталого розвитку економічних систем

Таблиця 10.1.

Плани екологізації економіки та забезпечення екологічної безпеки України до 2020 р.

№ з/п	Заходи з екологізації економіки та забезпечення екологічної безпеки України	Одиниці виміру
1	Зменшення обсягу викидів забруднюючих речовин стаціонарними джерелами	на 25 %
2	Встановлення нормативів вмісту забруднюючих речовин у відпрацьованих газах пересувних джерел Євро-5	–
3	Збільшення обсягу використання енергетичних джерел з низьким рівнем викидів двоокису вуглецю	на 20 %
4	Зниження рівня забруднення вод забруднюючими речовинами (насамперед органічними речовинами, сполуками азоту і фосфору)	на 15 %
5	Збільшення площі заліснення території	до 17 %
6	Рекультивация земель на площі	не менше 4,3 тис. га
7	Збільшення обсягу заготівлі, утилізації та використання відходів як вторинної сировини	у 1,5 разу
8	Зменшення зберігання побутових відходів, що піддаються біологічній деградації у відведених місцях	на 15 %
9	Підвищення енергоефективності виробництва шляхом впровадження ресурсозбереження в енергетиці та галузях, що споживають енергію і енергоносії	до 50 %
10	Збільшення обсягу використання відновлюваних і альтернативних джерел енергії	на 55 %
11	Збільшення частки земель, що використовуються в органічному сільському господарстві	до 7 %

Тема 11. Стратегія сталого розвитку України

Рис. 11.1. Екологічна політика України до 2020 року

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ
для вивчення дисципліни
«Сталий розвиток економічних систем»

1. Соціально-економічний потенціал сталого розвитку України та її регіонів : національна доповідь / за ред. акад. НАН України Е.М. Лібанової, акад. НААН України М.А. Хвесика. - К.: ДУ ІЕПСР НАН України, 2014. - 776 с..

2. Цілі сталого розвитку 2016-2030 : національна доповідь.
http://un.org.ua/images/SDGs_NationalReportUA_Web_1.pdf

3. Звіт про людський розвиток. <http://hdr.undp.org/en/content/human-development-report-2019>

4. Стратегія сталого розвитку «Україна-2020»
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5/2015#Text>

5. Стратегія сталого розвитку України до 2030 (проект-2017)
https://www.undp.org/content/dam/ukraine/docs/SDGreports/UNDP_Strategy_v06-optimized.pdf

Інформаційні ресурси

1. [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua) – сайт Державного комітету статистики.
2. www.me.gov.ua - Офіційний веб-сайт Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України.
3. <https://msu.edu.ua/library/> – Наукова бібліотека МДУ.
4. <https://www.ua.undp.org> ПРООН у світі

Навчально-методичне видання

Сталий розвиток економічних систем

Методичні вказівки

Тираж 10 пр.

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
Державного реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів
видавничої продукції ДК № 6984 від 20.11.2019 р.

Редакційно-видавничий відділ МДУ,
89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>